ദ്വിതീയഃ സർഗഃ

ദിവി ഭൂമൗ തഥാ-കാശേ ബഹി-ര+ന്തശ്ച മേ വിഭുഃ .
യോ വിഭാ+ത്യവ-ഭാസാ+ത്മാ തസ്മൈ സർവാ+ത്മനേ നമഃ .. 2.1..

വാല്മീകിരുവാച .
അഹം ബദ്ധോ വിമുക്തഃ(സ്) സ്യാ,മിതി യ+സ്യാസ്തി നിശ്ചയഃ .
നാത്യ+ന്ത-മ(ജ്)ജ്ഞോ നോത+ജ്ഞഃ(സ്)- സോഽസ്-മിഞ്-ഛാസ്ത്രേഽധി-കാരവാൻ .. 2.2..

കഥോ-പായാ+ന്വിചാ+ര്യാദൗ മോ+ക്ഷോ-പായാ-നിമാ-നഥ .
യോ വിചാര-യതി+പ്ര+ജ്ഞോ നസ ഭൂയോഽഭി-ജായതേ .. 2.3..

അസ്മി+ന്രാമാ-യണേ രാമ,കഥോപായാ+ന്മഹാ-ബലാൻ .
ഏതാംസ്തു പ്രഥമം(ങ്) കൃത്വാ പുരാഹ-മരി-മർദന .. 2.4..

ശിഷ്യാ-സാസ്മി വിനീതായ ഭര+ദ്വാജായ ധീമതേ .
ഏകാ+ഗ്രോ ദത്തവാംസ്-തസ്മൈ മണി-മബ്ധി-രിവാർ-ഥിനേ .. 2.5..

തത ഏതേ കഥോ-പായാ ഭര+ദ്വാജേന ധീമതാ .
കസ്മിം+ശ്ചി+ന്മേരു-ഗഹനേ+ബ്രഹ്മണോഽ+ഗ്ര ഉദാ-ഹൃതാഃ .. 2.6..

അഥാ+സ്യ തുഷ്ടോ ഭഗവാൻ-ബ്ര+ഹ്മാ ലോക-പിതാ-മഹഃ .
വരം പു+ത്ര ഗൃഹാണേതി തമു-വാച മഹാ-ശയഃ .. 2.7..

ഭരദ്വാജ ഉവാച .
ഭഗവൻ-ഭൂത-ഭ+വ്യേശ വരോഽയം മേഽദ്യ രോചതേ .
യേനേയം(ഞ്)ജനതാ ദുഃഖാ+ന്മുച്യതേ തദുദാ-ഹര .. 2.8..

ശ്രീ+ബ്രഹ്മോവാച .
ഗുരും വാല്മീകി-മ+ത്രാശു+പ്രാർഥയ+സ്വ+പ്രയ+ത്നതഃ .
തേനേദം(യ്) യഥ്-സമാ-രബ്ധം രാമായണ-മനി+ന്ദിതം .. 2.9..

തസ്മിഞ്-ഛ്രുതേ നരോ മോഹാഥ്-സമ+ഗ്രാഥ്-സന്തരി+ഷ്യതി .
സേതു-നേവാം-ബുധേഃ(ഫ്) പാരമ-പാര-ഗുണ-ശാലിനാ .. 2.10..

ശ്രീവാല്മീകിരുവാച .
ഇ+ത്യുക്ത്വാ സ ഭര+ദ്വാജം പരമേഷ്ഠീ മദാ+ശ്രമം .
അ+ഭ്യാസ-ഗച്ഛ്ഥ്-സമം(ൻ)തേന ഭര+ദ്വാജേന ഭൂതകൃത് .. 2.11..

തൂർണം സമ്പൂജിതോ ദേവഃ(സ്)സോഽർഘ്യ-പാ+ദ്യാ-ദിനാ മയാ .
അവോച+ന്മാം മഹാസ+ത്ത്വഃ(സ്) സർവ-ഭൂത-ഹിതേ രതഃ .. 2.12..

രാമ+സ്വഭാവ-കഥനാ-ദസ്മാ+ദ്വര-മുനേ+ത്വയാ .
നോ+ദ്വേ-ഗാഥ്സ പരി+ത്യാ+ജ്യ ആസ-മാപ്തേര-നിന്ദിതാത് .. 2.13..

ഗ്ര+ന്ഥേ-നാനേന ലോകോ്യ-മസ്മാഥ്-സംസാര-സങ്കടാത് .
സമു+ത്തരി+ഷ്യതി+ക്ഷിപ്രം പോതേ-നേവാശു സാഗരാത് .. 2.14..

വക്തും(ൻ)തദേവ-മേവാർഥ-മഹ-മാഗത-വാനയം .
കുരു ലോക-ഹിതാർഥം(ൻ)ത്വം ശാസ്ത്ര-മി+ത്യു+ക്ത-വാനജഃ .. 2.15..

മമ പുണ്യാ+ശ്രമാ+ത്തസ്മാഥ്-ക്ഷണാ-ദന്തർ-ദ്ധിമാ-ഗതഃ .
മുഹൂർതാ+ഭ്യുത്ഥിതഃ(ഫ്)പ്രോച്ചൈസ്-തരംഗ ഇവ വാരിണഃ .. 2.16..

തസ്മിൻ-പ്രയാതേ ഭവ+ത്യഹം വിസ്മയ-മാഗതഃ .
പുന+സ്തത്ര ഭര+ദ്വാജ-മപൃച്ഛം സ്വ+സ്ഥയാ ധിയാ .. 2.17..

മേതദ്
കി~~മക്തേദ്~~-ബ്രഹ്മണാ പ്രോ+ക്തം ഭര+ദ്വാജ വദാശു മേ .
ഇ+ത്യു+ക്തേന പുനഃ(ഫ്) പ്രോ+ക്തം ഭര+ദ്വാജേന തേന മേ .. 2.18..

ഭരദ്വാജ ഉവാച .
ഏത-ദു+ക്തം ഭഗവതാ യഥാ രാമായണം(ങ്) കുരു .
സർവ-ലോക-ഹിതാർഥായ സംസാ-രാർണവ-താരകം .. 2.19..

മ+ഹ്യം(ഞ്) ച ഭഗവൻ-ബ്രൂഹി കഥം സംസാര-സങ്കടേ .
രാമോ+വ്യവഹൃതോ+ഹ്യസ്മിൻ-ഭരത+ശ്ച മഹാ-മനാഃ .. 2.20..

ശത്രുഘ്നോ ലക്ഷ്മണ+ശ്ചാപി സീതാ ചാപി യശ+സ്വിനീ .
രാമാനു-യായി-നസ്തേ വാ, മ+ന്ത്രി-പു+ത്രാ മഹാ-ധിയഃ .. 2.21..

നിർ-ദുഃഖിതാം(യ്) യഥൈതേ നു+പ്രാപ്താസ്-തദ്ബ്രൂഹി മേ+സ്ഫുടം .
തഥൈവാഹം ഭവിഷ്യാമി തതോ ജനതയാ സഹ .. 2.22..

ഭര+ദ്വാജേന രാജേ+ന്ദ്ര വദേ+ത്യുക്തോ്സ്മി സാദരം .
തദാ കർതും വിഭോ-രാജ്ഞാ-മഹം വ+ക്തും പ്രവൃ+ത്തവാൻ .. 2.23..

ശൃണു വഥ്സ ഭര+ദ്വാജ യഥാ-പൃഷ്ടം വദാമി തേ .
ശ്രുതേന യേന സംമോഹ-മലം(ൻ) ദൂരേ കരി+ഷ്യസി .. 2.24..

തഥാ+വ്യവഹര+പ്രാജ്ഞ യഥാ+വ്യവഹൃതഃ(സ്) സുഖീ .
സർവാസം-സ+ക്തയാ ബു+ദ്ധ്യാ രാമോ രാജീവ-ലോചനഃ .. 2.25..

ലക്ഷ്മണോ ഭരത+ശ്ചൈവ ശത്രുഘ്നശ്ച മഹാമനാഃ .
കൗസല്യാ ച സുമിത്രാ ച സീതാ ദശരഥ+സ്തഥാ .. 2.26..

കൃതാസ്ത്ര+ശ്ചാ്വി-രോധശ്ച ബോധ-പാര-മുപാ-ഗതാഃ .
വസിഷ്ഠോ വാമ-ദേവ+ശ്ച മ+ന്ത്രിണോ്ഷ്ടൗ തഥേതരേ .. 2.27..

ധൃഷ്ടിർ-ജയ+ന്തോ ഭാസ+ശ്ച സ+ത്യോ വിജയ ഏവ ഹി .
വിഭീഷണഃ(സ്) സുഷേണ+ശ്ച ഹനുമാ-നി+ന്ദ്ര-ജി+ത്തഥാ .. 2.28..

ഏതേ്ഷ്ടൗ മന്ത്രിണ+പ്രോക്താഃ(സ്) സമ-നീരാഗ-ചേതസഃ .
ജീവ+ന്മുക്താ മഹാ+ത്മാനോ യഥാ+പ്രാപ്താനു-വർതിനഃ .. 2.29..

ഏതൈ+ര്യഥാ ഹുതം(ൻ) ദത്തം(ങ്) ഗൃഹീത-മുഷിതം സ്മൃതം .
തഥാ ചേ+ദ്വർതസേ പുത്ര മുക്ത ഏവാസി സങ്കടാത് .. 2.30..

അപാര-സംസാര-സമു+ദ്ര, പാതീ
ലബ്ധ്വാ പരാം(യ്) യുക്തി-മുദാര-സത്ത്വഃ .
നശോക-മായാ-തിന ദൈ+ന്യ-മേതി
ഗതജ്വര+സ്തിഷ്ഠതി നിത്യ-തൃപ്തഃ .. 2.31..

ഇത്യാർഷേ ശ്രീമ+ദ്വാസിഷ്ഠ-മഹാരാമായണേ വാല്മീകീയേ
വൈരാഗ്യ+പ്രകരണേ സൂത്ര-പാത-നകോ നാമ+ദ്വിതീയഃ സർഗഃ.
ഓം
****
CHECKED BY P.R.IYER
3.8.23